ՖԻԱԹԼԱՐ
Իսթանպօլ իչին
Պիր սէնէ, մէճիտիյէ 10
Ալթը այ, " 5
Իւչ " " 2 ½
Թաշրալար իչին
Պիր սէնէ, մէճիտիյէ 12
Ալթը այ, " 6
Իւչ այ, " 3
Բօսթա ուճրէթի պիզէ այիտ տիր։
Պիր նիւսխէ 40 փարա մէթալիք

Մանզումէյ Էֆքեար

1298 Րէպիուլ էվվէլ 10 — ՄԻՒՆԱՏԻՒԻԷՐՃԻԵԱՍ — 1296 Շուպաթ 8

ԻԼԱՆԼԱՐ
Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 ղշ.
Իքինճի " " " 2 ղշ.
Իւչիւնճիւ " " " 1 ղշ.
Իլան սըրասընա գօնուլմաեան իլանաթ ու իխթարաթըն սաթըրը 5 ղշ.
Մէքթուպլար Կ. Ց. Փանոսեան խմինէ եազըլըր։
Իսթանպօլտա, Գալաթատա Բէնք չէնպէրճ-պազարընտա Իրսի խանընտա Նօ. 41։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Ս. Բէթրոսպուրկ 18 փեպր.

Գըշ սարայընտա բաթլաեան լաղըմ տէնամիթ նամ ճէզայի նարիէտէն իմալ բուլունմիշ իտի ։

Իմբէրաթօր Պուլղարիսթան բրէնսի իլէ միւսաՀէպէթ մինասիպէթի իլէ կէնիքմիշ, վէ պու Հալ միւշարիւլէյհի գուրթարմըշ տըր ։ Հիւքմտարլարըն ճիւմլէսի, իմբէրաթօրու թէպրիք էյլէմիշլէր տիր ։ Սարայտա սէքիզ քիշի ֆէվթ վէ 45 քիշի մէճրուհ օլմուշ տուր ։

Ժէնէրալ Ինեաթիէֆին մէմուրիէթիլէ Թէհէրանա ազիմէթ խուէճէյի եալանա Հըզարըլըրեօր ։

Ռօմա, 18 փեպր.

Մէպուսան վէ աեան մէճլիսլէրի քիւշատ խուլունմիշ տըր ։

Գրալ նութգընտա, Իթալեանըն, պիւթիւմէ տուէլը մուազզամա իլէ հիւսնի մինասէպաթտա պուլունտուղունը պէեան, վէ Իթալեանըն, սուլհըն իպգասընը, վէ Պէրլին մուաՀէտէսի ահքեամընըն թէմամի իլէ իճրասընը չ՚տուէթիլէ արզու էյլէտիկինի վէ Իթալեա իթթիֆագը վինուտէ կէլիւքտէն սօնրա իթթիֆագա չալըշաճաղը Հագգընտա մուգատտէմա իթմիշ օլտուղու վաղը էյֆա խուէճէկինի իլավէթէն տէրմիան էյլէմիշ տիր ։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Խարիճիէ Թէշրիֆաթճըլըղը, բիւմպէյի ուլէա սըրէֆը սանիէսիլէ մուավինլիկինէ պուլունան Իսբահիմ պէյ էֆէնտիյէ.

Խարիճէ վիլաեէթի ւէքթէրտարլըղը, վէքալէթինէ Թայինն օլունմուշ օլան Պրոս-Բէհէտ մահքէմէ ալթը պէճիսի սապըգ Մուսթաֆա էֆէնտիէ.

Տէրխստաթէմ պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի ազա միւլազիմլիկի, խոլինիմ միւտիրի Րէշատ էֆէնտիէ.

Տէրխստաթէմ պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի միւտտէիի ումումի մուավինի սանիլիկի, ումուրը Հուգուգիէ գալէմի միւմէյյիզի Շէֆիգ էֆէնտիէ.

Տէրխստաթէմ պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի միւտտէիի ումումի մուավինի սալիսլիկի, Նօզկատ Թիճարէթ մահքէմէսի րէյիսի Առաքիլ էֆէնտիէ.

Իւսկիւտար պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի ազա միւլազիմլիկի, Օրթաքէօյ գազասը միտտէիյի ումումի մուավինի Օհաննէս էֆէնտիէ.

Իւսկիւտար պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի միւտտէիի ումումի մուավինի սալիսլիկի, Տէրխստաթէմ պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի զապըթ քէթէպէսինտէն Նավէր էֆէնտիէ.

Պէյօղլու պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի ազա միւլազիմլիկի, Իւսկիւտար պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի քէթէպէսինտէն Նազիմ պէյէ.

Պէյօղլու պիտաեէթ մահքէմէսի ճէզա տայիրէսի միւտտէիի ումումի մուավինի սանիլիկի Ազարիոս էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Եունան Հուտուտու մէսէլէսինէ տայիր Ինկիլթէրրա տէվլէթի թարաֆընտան թէքլիֆ օլունան 10 միւտտէսի Հագգընտա Հէնուզ Պապը Ալիէ մալումաթ րէսմիէ թէպլիղ օլունմամըշ իսէ տէ, ալընան զայրի րէսմի խապէրլէրտէն, մէզքիւր թէքլիֆին եազըլըտա պէեան օլունաճաղը անլաշըլտըղընտան, օլ պապտա իզթիղա խուէն թէմայլէրէ միւզաքէրէ օլունմագ լազըմ, տէնէնքի կիւն ֆէսխէլատէ օլարագ, Պապը Ալիտէ, Սաֆվէթ բաշա Հազրէթլէրի տախի Հազըր օլտուղլարը Հալտէ, էնճիւմէնի մախսուսը վիւքէլա իճթիմա իթմիշ տիր ։

—Իսթանպօլուն պէեանընա կէօրէ, շէՀիր էմանէթի, բալտընըզ րէսմիյէն Թահսիլի իչին Թիւրքճէ վէ սայիր լիսանլարա աչըգա պիր Թազըմ կէնճ մէմուրլար գայտ իթտիրմէքտէ տիր ։ Մէմուրինի մէզքիւրէնին մաաշլարը մահիէ պէշ լիրա օլաճագ տըր ։

Պու մէմուրլար իչին եաբըլան իմթիհանտա, չէՀիր էմանէթի թարաֆընտան գայտըլ օլունմըշ տըր ։ Պու իմթիհանլար, Եւրոպալըլարըն էղլէնտիրմէ թէմամի իլէ միւշարիւն օլաղ, պու մէմուրլար եազընտա իճրայի մէմուրիէթէ պաշլատըլաճագլար տըր ։

—Եատրընէտէ պուլունան պիւյիւք կեանէ միւհաճիրինէ թէվզի օլունմագ իւզրէ Պարիսթէքի բրօֆէսօր մէզհէպլիսի բէտէլի մարիֆէթի իլէ, էֆրատը էհալիտէն պին ֆրանգ միգտարը ճէմ օլընըպ, Եատրընէտէ մուգիմ Ֆրանսա գօնսօլօսուննա մուգատտէմա Ֆրանսա [illegible] պին ֆրանգ իլէ օն պին օգգա էթմէք թալըմ իթտիրիլէրէք միւհաճիրինէ թէվզի օլընմըշ տըր ։

—Իրանտան վէ Պասրա Թարիգիյլէ Հինտիսթանտան վէ սայիր մահալլէրտէն կէլէճէք մահսուլաթը էճնէպիէտէն ալընակէլէն խուսու րէսմինին, պուզտայ վէ արբատան ալթը այ միւտտէթ իչին աֆ օլընմասը իչին, րամազան աէրնասը վէրիլմիշ օլան գարարըն, մայիս նիհայէթինէ գատար թէմտիտի խուսուսու Իրատէի սէնիյյէ շէրէֆ սուտուր իթմիշ տիր ։

—Պէրլին սէֆիրի Սաատուլլահ պէյ էֆէնտի Հազրէթլէրինին նամզէտ օլտուղլարը մաթպուաթ էֆէնտիլիկինէ ճէլպ էյլէմիշ տիր ։

—Կօսինէ մէսէլէսինէ թէվաուգ իթմէքտէն Իթալեա տէվլէթինին էլ չէքմիշ օլտուղունու եազմըշ իտիք, Վագըթ ղազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, տէվլէթի միւշարիւլէյհա մէզքիւր մէսէլէտէն էլ չէքմիշ օլմաեըպ, օլ պապտա միւզաքէրաթա միւտտէթ քէսրանէտէ տէվամ օլունտուղու կիպի, Կօսինէնին մուգավիլ թէրգ օլունաճաղ արազինին պիր գըսմընը Գարատաղ բրէնսի գապուլ էյլէմիշ, վէ գըսմը տիկէրի Հագգընտա Հէնուզ պիր կիւնա միւթալաա պէեան իթմէյիպ, ֆագատ տիբլօմաթըգ թէմաթինտէ, գըսմը տիկէրինի միւշարիւլէյհ գապուլ իթմէք նիէթինտէ պուլունմուշ տուր։

—Բալթընըա վէրկիսինին իճրասընտա, Ֆրանսա, Ավուսթրիա վէ Իթալեա թէպաալարը թարաֆընտան մուխալիֆէթ կէօսթէրիլմէքտէ օլտուղու, վէ մէմալիքի Մահրուսէ սաքինի Սըրպիսթան թէպաասընըն, տուէլի սայիրէ թէպաասը իմթիեազլըլարընտան Նայիլ օլմալարընա, Պէրլին ահտնամէսի ճէվազ կէօսթէրմէմիշ օլմաղլա, միւխթէլիֆ գօմիսիօնլարտա պուլունան թէրճիմանլարըն տա օլունմատըղընը Լէվանթ Հէրալտ ղազէթասը եազըյօր ։

—Պու կիւնքի Անսօլու Բօսթ նամ ղազէթատա օնսուզունտա կէօրէ, Գույէրիճէմալըը Երճիեաս տաղընըն էթէքլէրինտէ իւչ եէրտէն կիւնտիւզլէ Թիւթիւն չըգըյօր, վէ կիւճէլէրտախի ալէվ չըգմագտա օլտուղու կէօրիւլմէքտէ իմիշ ։

—Կօսինէ վէ Բէճա մուգապիլ Գարատաղա վիլէճէք արազի Հագգընտա միւզաքէրէ իտէմէք ուզէրէ գօմիսիօնըն Պապը Ալիէ Թագտիմ օլտ. գարարը Տէրխստաթէ իճրա ... գօնմ Գորճիէ Թայիզ օլընմըշ տըր ։

—Տամատ Մահմուտ բաշա Հազրէթլէրի տէրսանէ քէթրիւսը վաբօր իշլէթմէք իստիյօրլարմըշ, Թօֆ տու Թօսֆօր ղազէթասը միւտիրը միւսիւ Տիլաքուրուլօ իլէ միւսիւ Նիգօլաիտոտէ իհալէ վէ իլզամ իթմիշ տիր ։

Փաշայի միւշարիւլէյհէ իթասը մէշրութ օլան մէճալիսին էմր Թէտիէսինի միւսիւ Զօրճի վէ Զարիֆի տէրիւհտէ իտիւքլէրի կիպի, Լէվանթ Հէրալտ րիվայէթինէ կէօրէ, միւմայիլէյհիմ Բիրիագօբուլօ վէ Նիգօլաիտի տախի էն մուգավէլէնամէյի, միւմայիլէյհ Զարիֆիէ տէվր իթմիշլէր տիր ։

Տէրխստաթէ Թրամվայ շիրքէթի միւտիրի սապըգը միւսիւ Լըվայ, ինկիլիզ խարէճի ճէտիտէյէ միւ- [illegible] խուլէճէք պէտէլի իլթիզամ այտա պին մէճիտիյէ, եանի սէնէվի Թախմինան օն պին լիրա տըր ։

Խարէճի ճէտիտէ պիր գաչ կիւնտէն պէրու իչֆայի լուզումէ միւպաշէրէթ իթմիշ իսէ տէ, պու կիւն սուրէթը րէսմիէտէ իշէ պաշլանաճագ տըր ։

Նէնի խարէճին վարօրլարընտա տէօրթ վարօր տահա գամէ օլընաճագ, վէ պունլարըն իքիսի փաշայի միւշարիւլէյհ Թարաֆընտան սաթըն ալընաճագ տըր ։

—Սուրէթի մէվսուգէտէ րիվաեէթ օլունտուղունա կէօրէ, Աւստրիա Հիւքիւմէթի, Եունան Թահտիտի Հուտուտ մէսէլէսի իչին Թէշքիլի մուգարրէր օլան միւխթէլիթ գօմիսիօնըն միւզաքէրաթը էսասը ուզէրինէ, տէվլէթլէրճէ պիր իթթիֆագ Հասըլ օլմասը լազըմ կէլտիկինի պէեան էյլէմիշ տիր ։

—Շիրքէթի Խայրիէ Հիսսէտարանը, Թիճարէթ նէզարէթի ճէլիլէսինէ պիր գօմիսիօն աղտ իտէրէք, պէհէր Հիսսէնին պէշ Հիսսէ իթիպարըյլա իքի պին Հիսսէնին օն պինէ իպլաղընը միւզաքէրէ իթմիշլէր տիր ։

Հիսսէտարանլարըն պունտան մագսատը, Շիրքէթ Հիսսէլէրինին ալընըպ սաթըլմասընը գօլայլաթմագ իչին իմիշ ։

—Տիւնքի սայիրէ, բաթէնթանըն գապուլինի պիր ուսուլի Թէֆթիշիէ Թապի իթմէքլէրինտէն, մէսէլէնին եէնիտէն Թէտգիգ օլունաճաղընը ղազէթալար եազըյօր ։

—Կէչէն կիւն Իսմայիլ բաշա Հազրէթլէրինին Թահթը րիասէթինտէ օլարագ, Թէչէքքիւլ իթմիշ օլան տիվանը Հարպ Հէյէթի, պիր գաչ սէֆա մաբէյնի հիւմաեունտա Թէճէմմիւ իտէրէք, պունտա սաքէրին Թանզիմաթ վէ Թէնսիգաթընա տայիր միւզաքէրաթ ճէրեան իթմիշ տիր ։

Պիր գաչ կիւնտէն պէրու իչտիկէն պիր րիվաեէթէ նազարէն, պու տիվանը Հարպ Հէյէթինէ, սաքէրի էսասը Խայրէտտին բաշա Հազրէթլէրի տախի տախիլ օլունաճագլար իմիշ ։

(Էմլաք վէ Թէմէթթիւ վէրկիսինին նէվ վէ նիսպէթի պէեանընտա տըր.)

(Մալիէ Նէզարէթի [illegible])

Եէտինճի մատտէ— Պէյլէտէ վէ նահիէ մէճլիսլէրինին գարարլարընտա աՀալիէ էմլաք թարաֆընտան թէքրար իթիրազ օլունտըղը վէ եախօտ պու գարարլար վէրկի մէմուրլարը թարաֆընտան գապուլ օլունմատըղը Հալտէ, պու գարարլար Նիհաեէթ օն պէշ կիւնէ գատար Նահիէնին մէրպուտ օլտուղու գազա մէճլիսի իտարէսինէ կիտէճէք վէ մէճլիսը մէզքիւր տախի Հէվալէ թարիխինտէն օն պէշ կիւնէ գատար րէյինի պէեան իտէճէք տիր, վէ մէճլիսի իտարէյի գազանըն գարարը գաթի իւլ իճրա տըր ։

Սէքիզինճի մատտէ— Տէրխստաթէ իթիրազնամէլէրին իթիմաթ տէվայիրի պէյլէտիէէ վէ տէրէճէյի սանիէտէ պուլունան Թէտգիգի իլէ պիր գարարը գաթի իթթիխազը չէՀիր էմանէթի մէճլիսի իտարէսինէ այիտ տիր ։ Պու մէճլիսին գարարը տախի գաթի իւլ իճրա տըր ։

Տօգուզունճը մատտէ— Թահրիր ու թախմին մուամէլէսիտէ խիթամ պուլտուղտան սօնրա, Թէմէթթիւ վէ էմլաք վէրկիսի իչին վէրկիյի վիրէճէք էշխասա նումէրօլու վէ գօչանլը մաթպու, վէ Հէր Թագսիթ իչին գուբօնլու վէ Հէր սէնէ [illegible] քէրէսի Թէվզի օլընըր ։ Վէ Թաքսիթ վագթը պուլտըղտա, մուամէլաթը ճարիէսի, խանէյի մախսուսընա գայտ օլընըր ։

Օնունճը մատտէ—Միւքէլլէֆ օլտուգլարը էմլաք վէ եա Թէմէթթիւ վէրկիսինի էվգաթը մուայյէնէսինտէ իւֆա իթմէեէնլէր Հագգընտա Թահսիլի էմվալ Նիզամնամէսինէ Թէվֆիգան մուամէլէ օլընըր ։

Օն պիրինճի մատտէ—Էմլաք վէրկիսի իլէ աշար վէ աղնամ րէսմի Հագգընտա մէվճուտ օլան Նիզամնամէն իշ պու գարարնամէ ահքեամընա մուղայիր օլմաեան ահքեամը քէմաքեան մէրի իւլ իճրա օլաճագ տըր ։

Ֆագաթ սանի, աշար վէ աղնամ րուսումընըն սուրէթի իտարէսի պէեանընտա տըր ։

Օն իքինճի մատտէ—Կէրէք տօղրուտան տօղրուեա, վէ կէրէք պիլվասըթա ալընան վէրկի վէ աշար իլէ Թէքալիֆի սայիրէնին նիսպէթը Խասըլաթը, վէ Թէվզիեաթ վէ Թահսիլաթը, Նիզամընը Թէտքիգ իլէ իլան օլընաճագ, վէ պունլարըն Թաթպիգ ու Նէշրինէ գատար էսէքի ճարի օլան գավանին ու Նիզամաթ պագի գալաճագ տըր, շու գատար քի աշար Հագգընտա իլթիզամ սուրէթի թէրք վէ իլղա օլունմըշ տըր ։ Ֆագաթ վարիտաթը էօշրիէնին մուգաբիլինէ արազի վէրկիսի Թէսիսինէ գատար աշարըն իլթիզամը, վէ գըեմէթ ու մուամէլաթընըն իտարէսի մալիէ խազինէսինէ աշար էմանէթի, վէ վիլաէթ վէ լիվա վէ գազա մէրքէզլէրինտէ տայիմի աշար մէմուրլարըն Թէշքիլ օլընմալարը, անլէրին մարիֆէթլէրի իլէ իճրա օլընաճագ, վէ աշար էմանէթի իլէ վիլաեաթտա պուլունաճագ աշար մէմուրլարընըն վազիֆէլէրինէ տայիր մալիէ նէզարէթինտէն Թալիմաթ մախսուսէ վիրիլէճէք տիր ։ Վէ աղնամ վարիտաթընըն խարէճի մուամէլէսի տախի աշար էմանէթինէ, վէ չիւրիւտինէ մուտավէլէ տիր ։

Օն իւչիւնճիւ մատտէ—Թահսիլի վարիտաթ իչինէ ժանտարմա Հէյեէթի վէ զապթիէ գարաքօլլարը սընըֆը էնտաիէն Թէշքիլ օլունտուղու Թահսիլտար սըֆաթը իլէ մէմուր տըր, վէ պունլարըն էվսաֆ ու վէզայիֆի Նիզամը մախսուսու իլէ Թային օլունմըշ տըր ։

Օն տէօրտիւնճիւ մատտէ—Հէր գազատա Թահսիլ օլընան ղէլիրլէր ու Հուպուպաթը էօշրիէնին ճինս ու միգտարընը միւպէյին օլմագ իւզրէ օն պէշ կիւնտէ պիր քէրրէ գազա աշար մէմուրու թարաֆընտան սանճագ աշար մէմուրընա, վէ անըն Թարաֆընտան, վիլաեաթ աշար մէմուրընա պիրէր ճէտվէլ կէօնտէրիլէճէք, վէ Հէր վիլաեէթին չամիլ օլտուղու էլվիէտէն կէլէն ճէտվէլլէր աենէ օն պէշ կիւնտէ պիր քէրրէ վիլաեաթ աշար մէմուրինի Թարաֆընտան աշար էմանէթինէ իրսալ գըլընաճագ տըր ։

Օն պէշինճի մատտէ—Կէրէք աշար էմանէթինէ, վէ կէրէք վիլաեէթ վէ գազա վէ լիվա աշար մէմուրլարը Նէզտինտէ Հուպուպաթը էօշրիէնին ճինս ու միգտարը, վէ Թարիխը Թահսիլը, վէ սայիր Թաֆսիլաթ ու մուամէլէսի մուֆրէտէտ տէֆթէրլէրէ Թէվֆիգան Թանզիմ օլընաճագ տէֆթէրլէրէ գայտ օլընըր ։ Պու տէֆթէրլէր, նումէրօլու վէ մաթպու, վէ Հէր սահիֆէսի, աշար վէ մալ մէմուրլարը Թարաֆընտան մէօհիւրլիւ օլաճագ տըր ։

Օն ալթընճը մատտէ—Հէր գազատա գլայիր ու Հուպուպաթըն տոլ ու գապըլ իչին պիրէր անպար մէմուրու Թային օլունաճագ, վէ իշ պու մէմուրլար, մանձէլէրի խարէճ մէճլիսլէրի մարիֆէթի իլէ քէֆալէթէ րապթ օլընըրլար, սանըգ էմինլէրի Հագգընտա մէվճուտ օլան ուսուլէ Թէվֆիգան իւքի սէնէտէ պիր քէրրէ Թէպտիլ օլընաճագ տըր ։

Օն եէտինճի մատտէ—Հէր գազատա Թահսիլ օլընան ղէլիր վէ Հուպուպաթը Խասըլաթը էօշրիէնին գազա մէրքէզլէրի իլէ մէնսուպ օլտուղու վիլաէթին տախիլ վէ խարիճինէ իխրաճ իտէն մուհաճիրլէրէ մէրքէզլէրինէ միւպայիէթէ [illegible] իճրա օլընտուղտան սօնրա, մահսուլլէրի խարէճ մէճլիսլէրինին բնգիմահը գարարլարը սաթըլաճագ, վէ էմր միւպայիէնին Թաֆսիլաթ ու գարարլարը, վիլաէթ ղազէթասը, վէ սանճագ վէ գազալարտա մաթպու էվրագ իլէ իլան օլընաճագ տըր ։

Օն սէքիզինճի մատտէ—Աշար մէմուրլարը Նէզարէթ աշէրը աղնամ րուսումընա մախսուս օլմագ իւզրէ Թութըլաճագ տէֆթէրլէր, մալիէ նէզարէթինտէն կէօնտէրիլէն նումունէլէրէ Թէվֆիգ օլընաճագ տըր ։

Օն տօգուզունճը մատտէ—Աշարըն վէ աղնամ րուսումընըն Թէսլիմէ խուսուսունտա, մէմուրլարը Թարաֆընտան այըրը այըրը մագպուզ իլմ ու խապէրլէրի վիրիլէճէք, վէ իշ պու իլմ ու խապէրլէր տախի մէօհիւրլիւ վէ գօչանլը օլաճագ տըր ։

Եիկիրմինճի մատտէ—Աշար վէ

աղնամ մէմուըլարընըն մի ֆըրսաթը վէզայիֆի, մալիյէ նէզարէթինտէն վէրիլէն թալիմաթ իլէ թային գըլընմըշ տըր ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Մ. ՏԸ ՀԱՅՄԷՐԼԷՆԻՆ ՃԷՎԱՊԸ

Մուգավէլէ 4276 ընճը նումէրոսունտէն -տէվամ վէ խիթամ

Պարոն տը Հիւպնէր, իքինճի պիր սիխաշ նօգթա տաշա իշար իյլէմիշ տիր քի, օ տախի հէնուզ թէսվիյէ օլունմամըշ օլան մէսէլէլէր իլէ Շարգըն միւշքիլլէշ հալի տիր ։ Էֆէնտիլէր, պէնտէնիզ եազըն վագըթտա, իշլէր արզու իթտիկիմիզ սուրէթի քեսպ իտէճէք տիր տէյի պիրպէյղամպէրլիք իթմէմ ։ Նասըլ քի պարօն տը Հիւպնէր տախի իշար իյլէմիշ տիր, Պէրլին գօնկրէսինին թօրլանան տիբլօմաթլար, Շարգ մէսէլէսինի թէքմիլէն հալլ ու թէսվիյէ իթմիշ օլմայըբընտան տօլայը էօխիւնմէմօրլար ։ Զաթէն Պէրլին գօնկրէսինին մագսատի, եազընտա վուգուի միւհիմ օլան պիր մուհարէպէ մուխաթարալըրը մէն իթմէքտէն իպարէթ իտի ։ Հալթա տէվլէթլէրտէն միւրէքքէպ օլան պիր իճթիմաէ, վէրիլէճէք հէր գարար իչին իթթիֆագը արա մաթլուպ օլտուղու թագտիրտէ, տիւէլի միւշարիլէյհիմատան հիչ պիրիսի, եալընըզ քէնտիսինճէ ֆայտէլի վէ կիւզէլ կէօրիւնէն, վէ զիհնատէ քէնտի մէնաֆիյինէ մութապըգ օլան խուսուսու իսթիհսալ իտէմէզ, չիւնքի եօլլէ պիր իճթիմաէ տայիմա տիւէլէրին տախի միւրատը վէ գարարը գաթիյէրի պիրլիքտէ օլարագ, մուպահասա իտիլիր ։

Իմտի տէվլէթլէր, թարաֆլարընտան պիր թագըմ միւսաատէլէր իլէ, սուլհ ու սալահը մուհաֆազա իտէպիլմիշլէր տիր ։ Չիւնքի միւսաատէմիզ մէզպուրէնին, Շարգտաքի միւշքիլաթը հալլ ու թէսվիյէ իթ- Անճագ օ միւթեալու մէսէլէլէր մէյտանա չըգարըլը, վէ սաբըրլարտան պէրու պագի գալմըշ օլան պիր տէվլէթ, տէվլէթի Օսմանիյէնին միւշար օլտուղու կիպի չիւտէթլի պիր զարպը տէսմէ միւշար օլտուղու հալտէ, միւստէթի մէտիտէտէն պէրու թագըր ալթընտա օլան անասըրըն, մէյտանա գաշիր օլտուղլարընտա, եազընտա սուլհ ու սալահըն իպգա խուսուսու իսթիհսալի հագգընտա չիւպհէ հասըլ իթմիրէպիլիր մէրթէպէտէ պիր հէյէճան հուսուլէ կէթիրմէյէրինէ թէսատիւֆ իտիլէմէզ ։

Տէվլէթլէր, մէզքիւր անասըր հագգընտա իճրայի մուամէլէ իյլէմէք, վէ միւսալէհանէ մուխաթարայէ իլգա իթմէմէք իչին, ուսուլի պիր թարիգ պուլմուշլար տըր քի, մէզքիւր թարիգ, Պէրլին մուահէտէսի տիր, պունունլա պէրապէր, շունու տախի պէյան իտէրիմ քի, մէզքիւր թարիգ, Ռուսիա իլէ օլան միւնասէպաթըմըզըն իխլալըտէն մուհաֆազասը իչին, պիզէ պիր թէսպիր կէօսթէրմիշ տիր վէ եախօտ կէօսթէրէպիլիր, շու գատար քի, հաշմէթլու իմբէրաթօր հազրէթլէրինին մէպուսանա խիթապէն վուգու պուլան իֆատէլէրինտէն տախի զըմնէն անլաշըլտըղը իւզրէ, Ռուսիա իլէ օլան միւնասէպաթըմըզ զաքէթ տօսթանէ տիր ։

Էկէր պիզ, մէզքիւր թարիգտէ սէպաթ իւզրէ տուրուր իսէք, նասըլ քի Ռուսիանըն տուրաճագընտա տախի չիւպհէ եօգ տուր, Շարգտա գալը միւքէմմէլ սուրէթտէ թանզիմ իտիլմիշ օլան հալտէն տօլայը Ռուսիա իլէ հիչ պիր կիւնա իխթիլաֆ օլըմագ հուսուլէ կէլմէյէճէք տիր ։

«Էկէր եանըլմայօր իսէմ, Մ. Հիւպնէր, Պալգան նիմ ճէզիրէսինտէ եալընըզճա հիչ պիր էճնէպի տէվլէթին հիւքմ իթմէմէսինէ սէզաւէթիթմէքլիք, Ավուսթրիանըն ուսուլը աթիգա իճապաթընտան տըր, տէմիշ տիր, վէ Մ. Տէմէլ տախի պու սէօզէ մանիա վէրէրէք, Ավուսթրիա-Մաճար նուֆուզու եանընտա նիմ ճէզիրէտէ տիկէր հիչ պիր նուֆուզուն պուլունմամասը լազըմ կէլտիկինի սէօյլէմիշ տիր ։ Պու խուսուստա պէնտէնիզ այրըլմամ պարօն տը Հիւպնէրին սէօզլէրինի գապուլ իտէրիմ, չիւնքի պիզ Շարգտա նէ՛ եալընըզճա իճրայի նուֆուզ իթմէք, նէ՛ տէ էն պիւյիւք նուֆուզ սահիպի պիզ օլմագ իսթէրիզ ։ Պիզիմ միւրատըմըզ, Շարգտա, տիկէր Եվրօբա տէվլէթլէրի իլէ պիր իթթիֆագ հարէքէթ իթմէքտէն իպարէթ տիր, վէ իշպու իթթիֆագ տայիրէսինտէ Շարգտա էն զիհատէ եազըն օլան, վէ մէսէլէյէ էն զիհատէ ալէագատար պուլունան տէվլէթ, պիզ օտուղումուզ հասէպիլէ, հագգըյյա պիզէ այիտ օլան մէվգի էլտէ իթմէք ազմինտէ պուլունմագտայըզ ։ (Թաշսին ալգըշլարը ։)

«Պու խուսուստա, պիւպիւթիւն վէ եախօտ նիմ միւսթագիլ օլան քիւչիւք հիւքիւմէթլէրի տախի րաշաթ իթտիրէպիլիր ։

Պիզ, բօլիթիգա թէսսուֆիւլինէ մէյէալ պիր տէվլէթ օլմաեըպ, քէնտի սէատէթի հալիմիզի, ճիվարըմըզտա պուլունան վէ էքսէրիսինին էհալիսի, պիզիմ մէմալիքիմիզտէ եաշաեան միլլէթլէրտէն միւրէքքէպ օլան հիւքիւմէթլէրին սէատէթի հալինտէ արարըզ ։

Իշթէ, պու սէպէպտէն նաշի, Սըրպիստանըն մէսէլէ ու հարէքէթինէ թէճաւիւզ իտէճէզիզ, չիւնքի պիզ, քէնտիսի հիւքիւմէթլէրին քէսպի մամուրիյէթլէրի իչին միւհիմ պուլունտուգլարը խուսուսունտա, եանի մէնաֆիի թիճարիյէ վէ սանայիէնին թէվսինը Սըրպիստան իմարէթինէ մէքտիֆ իթմիշ օլտուղումուզ հալտէ, իմարէթի մէզքիւրէ, Պէրլին գօնկրէսինտէ վէրիլմիշ օլան գարարա մուխալիֆ օլարագ, պիր էյալէթ թէքլիֆի մէզպուրու գապուլ իթմէքլիքտէ թէրէտտիւտ կէօսթէրմիշ տիր ։

Պօսնա իլէ օլան միւնասէպաթըմըզա թէալլիգ իտէն մէսէլէ հագգընտա պարօն տը Հիւպնէրին սէօյլէտիկի սէօզլէրտէն պու կիւնիւք պաշ իթմէք իթմէմ ։ Եալընըզ հիւքիւմէթ նամընա օլարագ, չու գատար սէօյլէրիմ քի, պիզ, Պօսնատա միլլէթճէ պիր մէզհէպ իթթիխազ իթմէտիք, վէ պիզիմ, օլ մէմլէքէթճէ ֆաալ ու թէսվիյէ իյլէճէճէք միլլէթճէ հիչ պիր մէսէլէմիզ եօգ տուր ։ Հալլ ու թէսվիյէ իտէճէք օլտուղումուզ մէսէլէ, ատլի, միւլքիյէթ մէզհէպլէր օլմագընտան, վէ մէզահիպի մէվճուտէտէն պիրինին տիկէրլէրինէ հաքիմ օլմագ իսթիհտաֆինէ ղահըր իտէն միւնազաա տըր ։ Անճագ չուլուսու իգրար օլունմալը տըր քի, պու պիր միւշքիւլ խըզմէթ տիր, վէ հիւքիւմէթի մահէլլիյէճէ իալլի թէֆէքքիւրաթ վէ միւլահազաթը մուճիպ օլմագտա տըր ։

Թագաթ Շարգտա պու մէսէլէլէր հէր նէ սուրէթ տախի քէսպ իտէճէք օլուրլար, չու սէօզի իլավէ իտէրիմ, վէ պէնտէ էսի հիւքիւմէթտէ պուլունտուգճա, հիւքիւմէթին խաթթը հարէքէթի տէ պու օլաճագըը սէօյլէրիմ ։ Մէզքիւր սէօզ ծան տը Միւլլէրին քէնտի թէլիֆ քէրատէսինին իսթիմալընտա սէօյլէմիշ օլտուղու աթիտէքի թագրիր տիր. «Պիլ ճիւմլէ էվլատը ատալ իչին թէվարիխի ումումիյէնին էն պիւյիւք տէրսի, իթտիհատ տըր ։» (Թաշսին ալգըշլարը ։)

ԱՖԱՅԻՆ

ՔԻԹԱՐԸՄԸԶ ՊԱՀԱԼԸ ՏԸՐ

Գանդի'ապճըեա սիւալ օլունսա, Պէշքինտան թէչէքքի իթմէքտիր, գանդի քիթապ չէքիլիֆ գըրճէմէ իտէնէ սիւալ իտիլսէ, տիկի էմէք վէ զահմէթտէն գա, պիր թագըմ՝ լիրալար տախիւթէ վիրտիկինտէն թէշէքքի մէքտէ տիր, գանդի թապխանէճիլիքինէ սիւալ օլունսա, քէզա եա զարար իթմէքտէ օլուպ եախօտ ֆագըր հալ իւզրէ կէչիրտէքտէ օլմասընը խապէր վիրէտէ տիր, հէլէ քիթապ վէ ղէթա իշլէրինէ չալըշմագտա օ, զէվալը իշճիլէրի հալլէրինի հիչ սիւալ իթմէք խաթէրէ, զի, զաթէն մալիւմունտան մալիւմսուր, պու պէտպախթլար, կէնճլիկլէրինէ, հէչ պիր վագըթտա գազանտըքլարը քէրէյլէ րաշաթ ը էօմիւր կէչիրէմէտիքտէն պաշա, հէլէ իխթիեարլըգլարընտա պիւթիւն պիւթիւն պէտպախթ օլմագտա տըրլար. չիւնքի եօլլէ պիր սանաթ վէ իշ տիր քի, այնի կէնճլիկ միւհթաճ օլուպ վէ հէչ պիր կիւն իգպալ [եավէլ] օլուպ տա, զիհատէ պիր չէյ գազանմագըլըգ իմքիւն վէ իհթիմալի եօգ տուր ։

Պու հագըգաթլէրէ քիրէ, պունլար թարաֆընտան ումումի օլտուղու հալտէ, պարի տիկէր թարաֆտա, քիթապ գուլլանըլար օլսուն, թէշէքքիւրտէն հալի օլմալըտըր, իլա ծնլար տախի, հէր կիւն, հէր չըգան քիթապլար, տէյէրէք թէշէքքի իթմէքտէ տիրլէր. վէ զարարը նէրիսէ չու տուր քի, պունլարը թէշէքքիւրսի տախի հագգըտէ իտէյիլ տիր ։

Տիմէք տիր քի, միւլէթթիմիզտէ պու պիր տէյմ տիր, վէ միսամ քի տէյտ տիր, պունունի պիր չաօլունմագըտ էկէմիյէթէն տիր ։

Պիզճէ պունուն չարէսի, պիրինճի օթթարագճըլար, չու պահագըըլըգտան վազ կէչմէքլիքլէ չալըշըլտը տըր, վէ պուտատ պաշգա տիրիլ օլմաեըպ, իլա, պարա վիրիպան քիթապ ալանլըղը, ատտիճա կէօրէ, եանի հալի վագըթի էյրինտէ օլուպ տա, օխուագճըլար իլէ քիթապ օգումագ իմթիյազ սէբ վիրմէք վէ հէմէն ումումընտամագլա օլապիլիր ։ Եօգսա պու իլլէթ միլլէթիմիզ օ գատար իլէրու կիթմէքտէ վէ աեագ սաթըլմամագտա տըր քի, պիր քիչի պարա վիրմէքտէ, վէ գըրգ քիչի մէճճանէն օգումագտա, վէ պուտատ թէգմիլ միլլէթին պահալը քիթապ օգումագըլըղա մէճպուրիյէթինէ, վէ պիւթիւն ալէյհ նիւզիէրինէ քիթապլարը չէգարըլամամասընա, վէ միւլէթթիմիզինէ իթիֆատէ իտէմէյէրէք մահրում գալմասընա սէպէպիյէթ վիրմէքտէ տիր քի, տըթըգ պունտան գիհատէ պիրի պիր ֆէնայըգ օլամազ, տօլայըտան միլլէթին խարապըը մունճիպ օլմագ տըր ։

Իքինճի չարէ, հէր թարաֆտա, հիչ տէյիլ իսէ քիւիւք մէքթէպլէրինտէ, պիրէր ընքիրաւթիւն հիմմէթլիյէ, պիրէր տախի քիւթիւփխանէ քիւչալըյէ, հալի վագըթի նէրինտէ օլմաեան զէվալլըլար իչին պիր գօլայլըգ կէօսթէրմէք տիր քի, պու թարիգ իլէ, հիչ տէյիլ իսէ, պիր իքի եիւզ քիթապլանէ աչըլըրսա տա, պիր քիթապ չըգար չըգմազ, հիչ տէյիլ իսէ մէզքիւր քիւթիւպխանէլէր պիրէր իքիչէր նիւսխէտէն, պիր գաչ նիւսխէ իշթիրա իտէրլէր, վէ պէօյլէլիքլէ, հէր էմէք զահմէթ չէքիլիպ վէ մէսարիֆ իտէնլէր, պարի ճիլտըրն սայէսինտէ, մէսարիֆլէրինի չըգարաճագլարընտա էմին օլարագ ղայրէթ ալըր վէ ճէսարէթ իտէճէքլէրինտէ չիւպհէ օլմատըգտան պաշգա, պու եօլ իլէ միլլէթիմիզ օգումագ տախի եայըլըր ։

Վէ իւչիւնճիւ չարէ տախի չու տուր քի, պարի էսքի վագըթլարտա օլտուղու կիպի, պազը սահիպ սէրվէթ, մէսարիֆպէրվէր վէ խայըրխահ զաթլար, կէրէք միլլէթիմիզին խայըր ու մէնֆաաթը, վէ կէրէք քէնտի չէրէֆ ու իֆթիխարլարը նիյէթի մէմուհէսսիլէ, միւֆիտ քիթապլարըն թապ ու նէշրի եօլունտա, իգտարը համիյէթ իլէ ֆէտաքեարլըգ, վէ գալէմ սահիպլէրինի թէշվիգ հիմմէթ իթմէլի տիրլէր ։

Եազընլար, թապ իտէնլէր, վէ սաթանլար վէ օգուեանլար քէնտի հալլէրինտէն թէչէքքի իթմէքտէ տիրլէր, էվվէթ, պու թէշէքքիւլէրին քէաֆֆէսի տախի հագգլը տըր, լաքին, թագսիրաթ քիմտէ տիր, քիմսէտէ օլմաեըպ, իլլա, միլլէթիմիզին պուլունտուղու հալտէ վէ կիտիշինտէ տիր. եօգսա, Եվրօբա լիսանլարընտա պայըլան վէ սաթըլան քիթապլարա նիսպէթլէ, էն ուճուզ քիթապ միլլէթիմիզտէ պասըլմագտա վէ սաթըլմագտա տըր, նասըլ քի չու աթիտէքի միսալէ կէօրէ հիսապ իտէպիլիրիզ, պէք կիւզէլ անլաշըլաճագընտա չիւպհէ եօգ տուր ։

Ֆրանսըզճա օլսա, վէ էն ազը եիւզ 'ի գըթա կիւզէլ րէսիմլէր իլէ միւզէյյէն օլան պիր քիթապ, թա Փարիզտէն պուրատա կէլէրէք, եալընըզ պիր ֆրանգա, եանի տէօրթ պուչուգ ղուրուշա սաթըլմագտա, վէ սաթըլսա տա, կէրէք պուրատա վէ կէրէք Փարիզտէ էն ազը եիւզտէ գազանմագտա օլտուղու պաշգա, միւէլլիֆի վէ եախօտ թապ իտէնի վէ իթթիրէնի տէ պիր չօգ բարալար գազանմագտա օլտուղլարը թագտիրտէ, պիզէ եախօտ քիթապ, հէմ րէսիմսիզ օլսա, հէմ քիթապ գրիֆի վէ քեաղըտը օլմաեըպ, վէ քեաղըտը վէ պասմասը տախի օ գատար կիւզէլ օլմատըգը տէօրթէ, տէյիլ պէշ ֆրանգա, իլլա, համթա օն ֆրանգա տախի սաթըլաճագ օլսա, նէինէ զարար իթմէքտէ տիր. սէպէպի, չիւնքի, Ֆրանսըզճատա պիր քիթապ էն ազը պիրինճի տէֆա պէշ օն պին նիւսխէ պասըլըր, վէ իքի եիւզ պին նիւսխէ պասըլմագտա վէ սաթըլմագտա տըր. հալպու քի պիզտէ, այնի քիթապտան, էկէր եալընըզ պէշ եիւզ նիւսխէ սաթըլըր իսէ, սաթըլթա պիր հիւքմէթ քէչմէքտէ տիր. իմտի, պիր օթա հիսապ պուլունար իչին, նիսպէթ թագտիր իտէլիմ իսէ, ֆէքիրլիքտէն, ֆրանսըզճա պիր քիթապ իչին, եալընըզ օն պին նիւսխէ թէլիֆ իտէլիմ, վէ պիւթիւն պու քիթապ մէսարիֆ վէ սաթըշըն տախի 1 ֆրանգ, վէ երմէնիճէսինին գըյմէթինի տախի 5 ֆրանգ թախմին իտէլիմ ։

Ֆարզ իտէլիմ քի, Երմէնիճէսինէ պէշ թօբ քեաղըթ կիտէճէք տիր, վէ թօբու իքիչէր մէճիտիյէտէն 10 մէճիտիյէ իտէճէք տիր, վէ տիզիլմէք վէ թապ իթմէք, վէ ճիլտէթլէմէք իչին տախի, 190 մէճիտ կիտէճէք, վէ ճէման 200 մէճիտէ պայիզ օլաճագ տըր քի, պէշ հէր քիթապըն սէրմայէսի, 14 ղշ. տիմէք օլաճագ տըր, վէ էկէր մէզքիւր քիթապտան, էվվէլ էմրտէ, իքի եիւզ թանէ սաթըլաճագ օլուր իսէ, օնտալըգը չըգարըլտան սօնրա սէրմայէսի տախի ալընմըշ, վէ իքիւզ թանէ տէ քէարա գալմըշ օլաճագ տըր, վէ էկէր իգպալ եավէր օլուրսա օնլարտա սաթըլըր իսէ, պիր գաչ այլար կէօզ նուրու տէօքիւպ գիհնիլէր վէ ֆիքիրլէր եօրմուշ, վէ օն օնպէշ լիրա թէհլիքէյէ գօյմուշ օլան պիր զէվալլը, 100 մէճիտիյէ գազանմըշ օլաճագ տըր ։

Հալպուքի Ֆրանսըզճասընա կէլինճէ, տիգիլմէ վէ թապ իթիմէ մէսարիֆաթը սայըի այնի մըգտարտա օլսա, ֆագաթ քեաղըտընա 300 մէճիտ զիհատէ կիտէճէկի կիպի, 100 մէճիտ տախի էն չօգու րէսիմլէրինէ, վէ ֆարզ իտէլիմ քի 100 մէճիտատէ ճիլտէթմէմէյէ զիհատէ կիտէճէք տիր, ճէմանըն մէսարիֆաթը 500 մէճիտ գազլա օլաճագ, վէ քիւլլի մէսարիֆաթը 800 մէճիտ, եանի 3,500 ֆրանգ օլաճագ տըր ։

Իմտի, մէզքիւր 10 պին քիթապտան, եալընըզ 8 պին գըթասը, վէ եալընըզ պիրէր ֆրանգա սաթըլտըղը թագտիրտէ, 5,500 ֆրանգ քեար իլէ իքի պին գըթա տախի քիթապ գալմըշ օլաճագ տըր, հալպուքի 5500 ֆրանգտան 1500 ֆըրանգընը տախի օնտալըգ վէ սայիրէ իչին չըգարալըմ, եինէ գալըր 4000 ֆրանգ իլէ թիճարէթ քի, պիզտէ օլաճագ օլան թիճարէթին օն միսլի տիմէք տիր, վէ Նասըլ քի սէօյլէտիք, էօթէտէ իքի պին բարչա տաշա ֆազլա քիթապ վար տըր ։

Վէ ֆասըլզճա քիթապ թապ իթտիրմէքտէ օլանլար, էկէր խոթէրլէր իսէ, պիր սէնէ զարֆընտա, օ եօլտա, էն ազը սէքիզ, օն վէ իկիրմի պարչա քիթապ պաստըրըրլար վէ սաթարլարլար, վէ օ նիսպէթտէ տէ բարա գազանըպ պիլիրլէր, հալ պու քի պիզտէ պիր թանէսինի պաշա չըգարմագտա տախի չիւպհէլի վէ բէք չիւպհէլի տիր ։

Շիմտի սօրարըզ, միւլէթիմիզ քիթապլար պահալը տըր տէյէն զաթլարա, քիթապլար պիզտէ՞ մի պահալըտըր, եօգսա էն ուճուզ քիթապ սաթըլմագտա օլան Ֆրանսըզճատա մը պահալը տըր ։

Հէլէ մասալլահ, պիզտէ պիր տանէ եանլըշլըգ, պիզտէ րէսիմլի քիթապ թապ իթտիրմէքլիքէ գալգըշըաճագ օլսա զարարտան կէօզ աչամամաճագլարընտա չիւպհէ ճայիզ տէյիլ տիր ։

Էկէր միլէթիմիզին սահիհէն թալապը վէ թէգատտիւմի միւրատ օլունմագտա իսէ, վէ էկէր սահիհէն միւլէթիմիզ ազգասէրլիք վար իսէ, պու խուսուստա, հէր չէյտէն էվվէլ վէ զիհատէ թաշթը նազարը տիգգաթը ալընարագ, պունուն չարէսի իսթիհսալինէ հիմմէթ օլունմալը տըր, եօգսա էօյլէ եաշայըփ վէ թէմէլսիզ չէյլէր իլէ հիչ պիր սէմէրէ հասըլ օլամազ ։

* * *

Ալըտըղըմըզ մալիւմաթը մէվսուգէյէ նազարէն, չըգան չարշէնպէհ կիւնիւ, միլլէթիմիզ Անթիհասունիւթ գըզըը միւնթէսիպընընտան Տիւզճեան Միհրան պէյ, Զամիչճեան Օհաննէս էֆէնտի, Կէօչէգեան Յակոբ էֆէնտի, Բօյթուգալ Միքայէլ էֆէնտի վէ Սաղըլ Օհաննէս էֆէնտի հազարաթընա, ալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինտէն, Անթիհասունիւթ մէսէլէսինտէն տօլայը, պիրէր գըթա թէզքէրէյի ալիյէ կէօնտէրիլէրէք, նէզարէթի միւշարիլէյհէա տավէթ օլունմըշլար, վէ տիւնքի բէնչէնպէհ կիւնիւ զէվաթը միւշար վէ միւսալէյհիմ հազարաթը ալիյէ նէզարէթի ալիյէնին կէթմիշլէր իսէ տէ, վագը օլան մուխաապէրաթ վէ միւզաքէրաթըն նէթիճէսի օլտուղու հէնուզ անլաշըլամամըշ տըր ։

* * *

Ս. Պատրիարգ հայրն էրէկի կիւնի մօտ Ռուսիայ գէսպանատտըննն

երթալով կայսեր դէմ նուիրուած սոսկալի դաւադրութեան 'ի դերև ելնելուն համար իւր խնդակցութիւնն յայտնեց ։

—Վանայ սովելոց յանձնաժողովին կողմէն երէկ հետևեալ հեռագիրն եկաւ Պատրիարքարան .

« Սովելոց համար առաջին առթիւ բրած օգնութիւննիդ հասաւ ։ Ազգային մեծանուն բարերար Սանասարեանց 1500 մանէթ շնորհելով զմեզ երախտապարտ բրաւ ։ Սով հետզհետէ կը սաստկանայ . օգնութիւննիդ հեռագրով փութացնելնիդ կաղաչեմք ։ »

Ս. Պատրիարքն այս հեռագիրն անմիջապէս սովելոց Կեդր. Մասնաժողովին հաղորդեց ։

Ինպաստ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի յառաջիկայ փետրվար 21 ին գիշերը տրուելիք պարահանդէսին արտաքոյ կարգի փայլ և չքեղութիւն մը տալու համար ամեն ջանք և զոհողութիւն ի գործ կը դրուի Տնօրէն Մասնախմբին կողմէ ։

Եւրոպական նուագածուաց ընտիր խումբէ մը զատ՝ Օսմանեան զինուորական նուագածուաց ընտիր խումբ մ'ալ հրաւիրուած է՝ հանդէսի միջոցներուն գեղեցիկ կտորներ նուագելու համար ։

Վերջապէս, եղած պատրաստութեանց նայելով, հանդիսականք խիստ զուարճալի և հաճոյական երեկոյթ մը պիտի անցունեն, բերկրագին մնալով այն ներքին գոհունակութեամբ զոր բարեգործութեան զգացումը կընծայէ ամեն ազնուախոհ սրտերու, և տարակոյս չունիմք, որ մեր բարեսէր ազգայինք պիտի փութան անձամբ կամ նուիրատուութեամբ մասնակցիլ այդ մարդասիրական ասնին, որ Հայոց ազգին առատաձեռնութեան նոր և փայլուն ապացոյց մը պիտի լինի աշխարհի առաջ, և վեց հարիւրի չափ խղճալի և անտերունչ որբոց, հիւանդաց, ծերոց և ուրիշ այլ և այլ անօգնական [illegible] պաշտպանելոյ նպաստ և մխիթարութիւն պիտի մատակարարէ անձնուէր Հոգաբարձութեան մը միջոցաւ, որ մինչև ցարդ նմանը չտեսնուած խնամով և հոգածութեամբ կը յանձնանէ այդ բարեգործական մեծ հաստատութիւնն՝ առանց իւր կողմանէ ալ դրամական զոհողութիւն խնայելու, որով կրկնապատիկ իրաւունք ստացած է ամեն կարգի ազգայնոց առատաձեռն օժանդակութեան վրայ ։

Այս առթիւ յատկապէս կը խնդրուի այն Մեծ. ազգայիններէն, որք Տնօրէն Մասնախմբին կողմէ մուտքի տոմսակ ստացած չեն, բարեհաճին 'ի սէր Հիւանդանոցի խնդճալեաց իմացնել Մասնախմբին կեդրոնատեղին, Ղալաթիա Քօմիսիոն խան թիւ 83, կամ Կ. Պոլիս Մեծ Նոր խան թիւ 45 Տ. Կիւմիւշկերտեան էֆէնտիի գրասենեակը ։

—Ազգային երիտասարդ քանդակագործ Պ. Երուանդ Ոսկանին չորս փոքրիկ արձաններն երեքշաբթի օրն Ապտուլլահեան Եղբարց գործարանին մէջ վիճակահանութեան դրուելով՝ հետևեալ Մեծ. անձանց վիճակեցան ։

Թիւ 135 Սելեւնցի . Տօքթ. Քեաթիպեան
» 3 Զէյպէք, Լէոն պէյ Քաբամաճեան
» 488 Ալպանիացի . Գ. Եւկիւլէճեան
» 360 Զէրքէզ . Ց. Գ. Մերմերեան

Պարոն Երուանդին այս ճարտարաշէն արձաններն՝ որ թէ օտար և թէ ազգային արուեստագիտաց զարմանքը գրաւած են, մէյմէկ վկայութիւններ են հանճարեղ հեղինակին վառվռուն զգացմանց և սեղծող երևակայութեան, որ կատարեալ արուեստագէտի մը առաջին հանգամանքն են ։

(Մասիս)

ՆԵՎԻՅԷ

ԹԻՒԹԻՒՆ

(Մանզումէին 4276 ընճը նիւսխասընտան դէվամ)

Էնֆիէնին իչիլմէսի եասաղընա սէպէպ օլտուղու կիպի, եափրագ թիւթիւնին իչիլմէսի տէ Ռուսիա իմփէրաթօրլուղու եասա- [illegible] քի թիւթիւն իչիլմէսինտէն տօլայը զուհուրա կէլէն հարիգլէր սէպէպինտէն թիւթիւնին Ռուսիա մէմլէքէթինէ տուխուլի վէ ֆիւրուխթը մէն օլունմըշ իտի ։ Հալպթա թիւթիւն իչէրքէն էլէ կէչէնլէր, էվվէլա պասթօն իլէ տայագ եէմիշլէր, վէ սօնրա իչ տահա զիեատէ չիտտէթ քեսպ իտէրէք, ունլարը քեսիլմիչ, վէ պազըլարը սուրկիւն իտիլմիշլէր տըր ։ Անճագ Պ.ք Բէյրօնուն սալթանաթը 'նըընա մէզգիւր վաճիպէն ճէզա քեամիլէն իլղա իտիլմիչ, պիչարէ թիւթիւն սէրպեսթ պըրաքըլմըշ տըր ։

Թիւթիւն զէրը օլընապիլէճէք մահալլէր, Ամէրիգա, Ալ ասալարը, Վիրճինիա, Հայթը, Պրազիլիա, Իրան, Մըսըր, Նախծանը չարգի, Աւստրիա Մաճարիստան, Ֆրանսա, Պէլճիգա, Ֆըլէմէնգ տիր։ Հէփսինտէն զիեատէ թիւթիւն մահսուլու հասըլ կէլէն եէր, Միւթթէհիտէյի Ամէրիգա տըր։ Թիւթիւն զէրը իտիլէճէք թօբրագ, եաղլը, եումուշագ, ըղ վէ տէրին, վէ սու թուզլանմասընտան սալիմ օլմալը տըր . Էն ալ թօբրագ, ասլա պիր չէյ զէրը իտիլմէեան թօբրագ տըր ։ Ն սօն սէնէլէրտէ Միւթթէհիտէյի Ամէրիգատա հասըլ օլան թիւթիւն 12 միլեօն քիլօկրամա պալիղ օլուր ։ Շըմալի Ամէրիգատա հէր ատամ պաշընա իւչ լիպրա թիւթիւն սարֆ օլընըր տէյի թախմին օլունմագտա տըր ։

Սիկարա թիւթիւնի էն ալասը, Գուպա ճէզիրէսինտէ չըգար ։ Հավանա թիւթիւնի, ըքինճի տիր ։ Ասըլ Գուպա ճէզիրէ թիւթիւնի պուլունմագ բէք կիւճ տիր ։

Եւրօբատա էն չօգ թիւթիւն չըգան մահալլ, Աւսթրիա տըր, եանի սէնէտէ իւչ միլեօն քիլօկրամ եագըն թիւթիւն հասըլ օլուր ։ Ալմանեա սէնէվի պիր պուչուգ միլեօն քիլօկրամ թիւթիւն հասըլ օլուր, իւչ պուչուգ միլեօն քիլօկրամ թիւթիւն տէ մէմալիքի էճնէպիէտէն ալըրլար ։ Ալմանեա թիւճճար սէֆինէլէրի, Ինկիլիզ սէֆինէլէրինտէն զիեատէ թիւթիւն նագլ իտէրլէր ։ Եալընըզ Պրէմ շէհրինէ, Թէքմիլ Ինկիլթէրրաեա կիրէն թիւթիւնտէն զիեատէ թիւթիւն կիրէր ։ [illegible] միլեօն քիլօկրամ թիւթիւն օլուր, պիր օ մըգտար տա մէմալիքի էճնէպիէտէն սաթըն ալըրլար ։ Ֆիլէմէնք մէմալիքինտէ սէնէվի ատամ պաշընա 5 լիպրա, Ալմանեատա 3 3/4 լիպրա, Պէլճիգատա 3 լիպրա, Շըմալի Ամէրիգատա 3 լիպրա, վէ Աւսթրիա-Մաճարիսթանտա 1 լիպրա թիւթիւն սարֆ օլընըր ։

Նաըլ քի կէօրիւլմէքտէ տիր, սէրվէթը ումումիէտէն պէհէր սէնէ միլեօնլարճա աղճէ պօշ եէրէ սարֆ իտիլմէքտէ տիր ։ Պրուսիա բիւտճէսինտէ պաշգա պիր մէնֆաաթը պուլունմաեան էնֆիէ իչին սարֆ իտիլէն աղճէ տէ պաշգա ։

Եվրօբատա էնֆիէ գուլլանմագ զէնկինլէրէ մախսուս պիր քէյֆ իքէն եավաշ եավաշ ճէմաաթ արասընտա իթթիհազ իտիլմիշ, չէօյլէ քի զէնկին կարըպ իլէ պէրապէր աշճը կարը տա էնֆիէ չէքմէյէ պաշլատը ։ Հաքիմլէր, աւուգաթլար, ճէպլէրինտէն էնֆիէ գութուլարընը չըգարըպ, վէ աճայիպ աճայիպ հէյքէլլէր իտէրէք էնֆիէ չէքէրլէր վէ էնֆիէ թանէլէրի պիր պիր կէօմլէքլէրի իւզէրինէ տիւշէր իտի ։ Պազըլար, էնֆիէ գութուսու տէբօսընէ վազ իթմէյիպ, ճէպլէրի իչինէ տօլտուրուրլար, Հալպթա, պիրինճի Նաբօլէօն էվվէլա ճէպինէ էնֆիէ գօյմագ ատէթ իթթիխազ իլէտիկինտէն, ճէպէ էնֆիէ գօյմագ մօտա հիւքմինէ կիրմիշ տիր ։

Պու կիւնքի կիւն էնֆիէ չէքմէք մուզիրր վէ թիքսինտիրիճի ատէթ խալլինէ ընգըրաղ պուլմուշ, վէ եավաշ եավաշ պիւսպիւթիւն գալգաճագ տըր ։

Պազը միւթթէհաէլէթտէն մաատա, պիլխասսա հէքիմլէր, թիւթիւն իչմէմէլինէ գարշը օլուպ, անճագ պահթագ մահալլէրտէ վէ տիւմանլը վագթլէրտէ վէ պուլաշըգ խասթալըգլար օլտուղու զէմանլարտա իչմէլինի թավսիէ իտէրլէր ։ Օ հալտէ թիւթիւնիւն ֆայտէսը վար տըր, չէօյլէ քի թիւթիւն իչմէլիտէն խասթալըղա թութուլմագ ղաթ ազ տըր ։ Հէքիմլէր պիլէ խասթալանտըգլարը պուլընտուղլարընտա թիւթիւն իսթիմալ իտէրլէր, պիզ էօյլէ մէշհուր հէքիմլէր թանըրըղ քի չօգ տէֆա կէրէք խասթալանտըգ, վէ [illegible] թիւբլէրինտէ, վէ խուսուսիյլէ խասթալըգ աղըր վէ պուլաշըգ օլտուղու զէման աղըզլարընտա պիր ազ թիւթիւն գօեուպ ախշամա գատար [illegible] այընըրլար ։

Թիւթիւն ինսանըն միտէսինէ, սալխա հասըլ իթմէսինէ մանի օլուր, սալեա իսէ, եէմէյի հազմ իթմէյէ իչին մութլագա էլզէմ տիր ։ Թիւթիւն իսթիմալ իթմէյէնլէրի սըրասընտա չօգ թիւքիւրէնլէր, զիեատէսիլէ սըհհաթլէրինէ զարար վիրիրլէր ։ Թիւթիւնիւն, կէօյլէս վէ միտէյէ ֆայտալը օլմասընտան պիր խալթ տախի, սու իչիրմէսի տիր, չինքի, միտէնի, եօղուրթտա գիբի տէպզտած խաէն սալխասընը ալըր ։

Թիւթիւնի աղըզլարընտա չինէեէնլէր, վէ եախուտ դազաէն եուտան չօգլար էօլմիւշլէր տիր ։ Հէր քէս պիլիր քի մէվճուտ օլան էն սէրթ զէհիրլէրին իչինտէ Նիգօթեա օլնան զէհիր, թիւթիւնտէն խուլասա իտիլիր ։

Պահրըմըզտա խիթամ վիրմէզտէն էվվէլ, թիւթիւնտէն սէնէվի նէ մըգտար հասըլաթ օլտուղու պիլմէքլի պիր գաչ սէօզ սէօյլէյէլիմ, վէ էն զիեատէ հասըլաթ օլան միլէքլ ինթիխապ իտէլիմ ։

1629 տա հիւքիւմէթ թիւթիւնտէն լիպրա պաշընա 30 սու եանի 180 փարա վէրկի ալըպ, պու աղճէ խազինէյէ կիրէր իտի . 1674 սէնէսինտէն պաշլայարագ թիւթիւն բէժի նամըյլա պիր իմթիեազ օլուպ, 1789 սէնէսինէ գատար պիլա ֆասըլա պէօյլէճէ տէվամ իթմիշ տիր ։

Ֆրանսատան չօգ վագըթ էվվէլ Թիւրքիա իմբէրաթօրլարը իլէ Իրան Շահլարը թիւթիւն իւզէրինէ վէրկի գօյմուշլար տըր ։

Պիրինճի Նաբօլէօն, հիւքիւմէթ մուհարէպէլէրի իչին բէք չօգ աղճէյէ լիւզում պուլընտուղընտան, թիւթիւնտէն բէք չօգ վէրկի ալըպ իսթիֆադէ իլէմիշ տիր ։ Շէօյլէ քի հէնիւզ սալթանաթընըն սէնէտէ պու ուսուլտէն խազինէյէ 14-15 միլեօն ֆրանգ կիրմիշ տիր ։

Օնընճը Շարլըն հէնկեամը սալթանաթընըն սօնլարընտա, թիւթիւն վէրկիսի սէնէվի 30-40 միլեօն ֆըրանգ թութար իտի ։ Լուի Ֆիլիբին թախթտէն տիւշմէսինտէն սօնրա, եանի, 1848 տէ թիւթիւն վէրկիսի 60-65 միլեօն ֆրանգ թութմուշ տուր ։

Հասըլը, Սէտան մաղլուպիէթինտէն սօնրա, վէ 1871 տէ իքինճի իմբէրաթօրլուգ տէվրիլտիկինտէ, բէժի հասըլաթը պիր չօգ սէնէլէրտէն պէրու օլտուղու կիպի 200 միլեօն ֆրանգ թութմագտա իտի ։

(Եօրոփ)

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(83)

—

սին վէ Թագտիր իթտիկլէրինէ, իհթիեար զիեատէսիյլէ մէմնուն օլտու, վէ միսաֆիրի իտէ, պու ֆուրսաթտան պիլ իսթիֆատէ, քէնտի մախթուպունու արզ վէ պէեան էյլէտի ։ Մարքի տ'Անժան, մէզքիւր Թէքլիֆի իշիտինճէ, եուզինտէքի մէսէրրէթ պէլիրմէթի մահվ օլտու, գաշլարը չաթըլտը, վէ շիւպհէլի պիր թարզտա ճէվապ վիրտի ։

Հալ պու քի պարօն տը Պէրժան մէզքիւր ճէվապտան ասլա մէյուս օլմայարագ, ֆէվգէլատէ պիր մէհարէթլէ, պիր աչըգ ու սէվտա մասալը նագլ իթտի, վէ կիւեա պըզու օլունան մէզքիւր չիչէքլէր իլէ օլ խուսուստա պիր նէթիճէյի միւֆիտէ հասըլ օլաճաղընը իյմաթէն պէեան իթտի ։

Մարքի տ'Անժան, մէզքիւր նագլիւէթի տինլէտիկինտէ, քէնտինին կէնճլիք զէմանլարը, վէ պիր խայլի սէնէլէրտէն պէրու գալմըշ մէսթուր գալմըշ օլան էսկի խաթըրրէլէրի խաթըրընա կէլտիկինտէն, խաթէմէսէրէք կիւլիւմսէտի, վէ Թէքլիֆի մէզքիւրուն իճրաասընա հէման եօլլէ պիր մէմնունիէթ վէ ալճէնապըլըգլա միսաֆիրաթ իլէյտի քի, պիրզզաթ քէնտի պարդէչեամը պիլէ, էֆէնտիսի Թարաֆընտան օ եօլտա ճէօնտէրմիշ կէօրտէքլիքէ չօգլուգ ալըշըգ օլտուղլարըսըն, Թէլաշլըլը վէ Թէհաշիւրտէ գալտը ։

Պէօյլէճէ Մ. տը Պէրժան, էհմիէթէ պիր էրզըն մէնէքչէ, պէեազ կիւլ, վէ պէեազ լէյլագ կիպի կիւզէլ վէ բարլագ չիչէքլէր օլտուղու Թագտիրտէ, Բարիզ եօլունա միւթէվէճճիհ օլտու ։ Վէ Անժէր սօգաղը ուճունտա քէնտի արապասընտան չըգըպ, տիւքէր պիր քիրա արապասընա բինիպ, վէ Էսթուֆատ սօգաղընտա մէզքիւր արապատան տահի աշաղը էնէրէք, սըրա գաբուսուն գըրմըզը էվէ կիրտի ։

Պէրին, չիչէքլէրի էլինէ ալըպ, վէ իքի պուքէթ եաբմագ իւզրէ, թագսիմ իտէրէք,

—Պէն սանա տէ'մէեօրմուշեուսում քի, տէտի, պիր չէյտէ գավիլէն միւրատ օլունուր իտէ, պաշա չըգըլըր ։ Իշթէ խայաթը տա մէյտանտա տըր ։

Պատէհօս մէրտումէ, ֆաղֆուրի Թագըմը օլան պիր սաղըր աէրոնինէ իալիս սու տօլտուրարագ, աչըգ բէնճէրի պուքէթի տախի մէզքիւր սաղըրըն իչինէ վազ իլէտի ։ Պարօն տը Պէրժան իսէ, մէզպուրէնէ խիթապէն,

—Տիքէր պուքէթի 'նէ' եափաճագըն, տէեու սուալ իթտի ։

—Սէնին իգամէթինէ պիր աէլթ իտէճէյիմ, տէտի Պէրին, իքինճի վէ տիքէրինտէն բարլագ պուքէթի քէնտի ճամը սոյիրէսինէ կէօթիւրէրէք, վէ պու սըրատա Պէրժան տախի մէզպուրէնին արգասընտան կիտթի ։

—Իճրա իտէճէք օլտուղում ամէլիեաթը կէօրմէկ մի իսթէեօրսուն, տէտի Կուլ։

—Էվվէթ, էյէր միսաատէ իտէրսէն, կէօրմէկ իսթէրիմ, տէեու ճէվապ վիրտի պարօն ։

—Նիչին իթմէյիմ, լաքին էվվէլ պէ էվվէլ չունու սէօյլէյիմ քօ ։

Պունու սէօյլէյերէք, մէզպուրէ, քէնտինին գուլլանտըղը կիպի ճամտան պիր մասքէ տէ պարօնա թէսլիմ իթտի, վէ պարօն մէզքիւր մասքէյի եիւզինէ գօյմուշ օլտուգտան սօնրա, իքիլէրինի տահի արգասընտան պաղլատը ։

Սէօնտիւրիւլմիւշ օլան օճագլարտան պիրինէ, տէրունինտէ չէֆքաթ վէ բէնիքիւթ պիր բուհ օլարագ, պիլլօր պիր Թաս պուլունմագտա իտի ։ Կուլ, մէզքիւր Թասը կէօթիւրերէք,

—Պու սապահ պու ուլուրա պիր խայլի չալըշտըմ, տէտի, վէ մէզքիւր պուքէթին սաբընը գիզըլ օլունան Թաս սօգտու ։

Պուքէթին սաբը, Թասսաաքի բուհա սօգուլուր սօգուլմագ, բուհ տլատէլէ գայնամէյա պաշլատը, վէ միւթէաղըպէն գաթը պիր տուման հասըլ օլարագ, կիւլ, մէնէքչէ վէ պէեազ լէյլագլէր. մէզքիւր Պէրժան, հէր 'նէ գատար էսսգի մասքէ գօյմուշ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի նէֆէսինիքլէրինէ Ֆէնա վէ աճը պիր գօգու հիս իթմէքլէ, պաէրլըմագ, վէ պօղուլմագ րասթէսինէ կէլտի ։ Պիլաավէրին տէրհալ մասքէյի մէզքիւրու Թէբրը, վէ սէրպեսթէ նէֆէս ալմագ իսթէ, պիւյիւք սալոնըն օրթասընա սէյիրթտի ։

Պիրտէն պիրէ մէրդումուն սըգըլմըսը թէֆ օլուպ, վէ պիր ազ սօնրա Կուլ, եէրլի աչըք օլարագ հալտէ, սալաեա կէլէրէք,

—Աղիղիմ պարօն, տէտի, Թէպէսսիւմ, սէն բէք սէֆիլ պիր քիմեագիեր իմիշսին, հալ պու քի, պէն պիր գասըն օլտուղում Թագտիրտէ, էն Ֆէնա գօգուլար իչինտէ եաշամագլըղա վէ նէֆէս ալըպ վիրմէքլիքէ ալըշմըշըմ տըր ։

—Ֆիլվագը, էյէր պիր սաղըղա տահա զիեատէ օրասըտա տուրմուշ օլսա իտիմ, պէնիմ իչիմ պիթմիշ օլաճագ իտի ։ Շիւպհէսիզ զէվալը չիչէքլէր չու եանաէ պիւսպիւթիւն սօլմուշ օլմալը տըրլար, տէտի Մ. տը Պէրժան ։

—Պէշ սագընմատան մէզքիւր չիչէքլէրի կէօրէճէքսին, տէտու ճէվապ վիրտի Կուլ։

Մէզքիւր պէշ սագըգանըն կէչմէսինտէն սօնրա, Պէրին Թէքրար քէնտի քիմեա սայրէսինէ կիրտի, վէ էլինտէ կիւմիւշ մաշա իլէ, մալիւմիւլիւղ օլան չիչէք պուքէթինի, էվվէլքի հալինտէն զիեատէ Թազէ վէ գօգուլու օլարագ, Թախթագըլ հալտէ, սայրէյի մէզպուրէտէն չըգարը չըգարտը ։

—Միւճիզ է, տէտի Լիւք, ֆագաթ պէն սէնին, պիլճիւմլէ ֆէվգէլատէ իշլէրի իճրաէ միւգթէտիր օլտուղունու զաթէն չօգտան պիլիր իտիմ։

—Շիմտի տէ, տէվամ իթտի Կուլ, իշպու իքի պուքէթին սօն Թէզէիւնաթըն եապմագ լազըմ տըր։ Օնտան սօնրա, սըրա, սէնին պու պուքէթլէրի կէօթիւրիւպ, սահիպլէրինէ Թէսլիմ իթմէքլիքինէ կէլիր ։

Գըրմըզը էվին սահիպէսի, պու սէօզլէրի սէօյլէյէրէք, պիր տօլապ աչտը, վէ պու տօլապտան ղալէթ պէեազ վէ ինճէ պիր գաչ եաբրագ քեաղըտ չըգարարագ, մէզքիւր քեաղըտ եաբրագլարընտան, չիչէք պուքէթլէրինի մուհաֆազա մախսուս օլան մահֆազալարտան եափտը, վէ զաեէթ գըրմըզը չէրիտլէր իլէ տէ, մէզքիւր մահֆազալարը պուքէթլէրին սաբլարընտա պաղլատըգտան սօնրա,

—Իշթէ, տէտի, քէնտի տէ մէզքիւր Թէշէքքիւրնամէտէն տօլայը մէմնուն օլարագ, բէք միւբէմմէլ վէ բէք միւնթազամ սուրէթտէ օլուր, անճագ աղիղիմ պարօն, սանա պիր նասիհաթըմ տահա վար տըր ։

ԻԼԱՆԱԹ

Սէֆա գազասընտա եէտիկէօզ Թաշճը տէյիրմէնի 6000 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Բիւյուքտէրէ գազասընտա Իքի կէօզ տէյիրմէնի 5,000 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Եէնէ գազայի մէզպուրտէ 1272 տէօնիւմ արազիսի իլէ 200 Թապագալը արպիւէ տէյիրմէնլէրի 2,600 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Թապըրիա գազասընտա պիրկէօզ Ղըպտիւէ տէյիրմէնի 3,600 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Եէնէ գազայի մէզպուրտէ եէտի նիւզ տէօնիւմ արազի 6,100 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Գազայի մէզպուրտէ օն պին տէօնիւմ Մէլհամա արազիսի 2,600 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Եէնէ ճիվարընտա 3,500 տէօնիւմ Սէհրէ արազիսի 1,500 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Հիֆա գազասընտա 20,122 տէօնիւմ Քիրէ.քիմճէ արազի իլէ տախիլընտէ պիրկէօզ տէյիրմէնի 20000 ատէտ սիմ մէճիտիէ.

Ազեա սանճաղընտա վագը պուլէնտէ մուհարրէր գազալար տախիլլէրինտէ օլուպ, ֆիրուխթի մուգթէզայի իրատէյի ճիւնիյյէսինտէն օլան մուհարրէր իւլ եսամի տէյիրմէն վէ արազիլէր, մահէլլէրինճէ պիլմիւզայիտէ, հիզալարընա Թէրքիմ գըլընան սիմ ատէտ մէճիտիէ մուաճիլէլէր իլէ մահէլլէրի Թալիպլէրի իւհտէլէրինտէ պուլունտուղունտան, վէ պունլարըն միւզաետէսի 95 սէնէսի շուպաթը զաետիտէ Թէքմիլ օլաճաղընտան, պունլարա Թալիպ օլանլար, միւտտէթի մէզքիւրէ խիթամընտան էվվէլ, միւթէահիտլէրիյյէ պէրապէր վարիտաթը ումումիէէ մուհասէպէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի լազըմ կէլէճէկի իլան օլունուր.

Մ.

Թրապզոն սանճաղընտա Լօֆչա գազասընտա Վէսիժա մահալլէսինտէ սաքին միւթէվէֆֆա Հիւսէյին պինպաշը եւմէրի Ալի, ֆայիզը սէնէվի 200 ղրշ. նումերօսը ումումի 2187 Լօֆչասա Վէսիժա մահալլէսինտէ սաքին Հաֆըզ Աղաի էֆէնտինին զէվճէսի Զահիտէ հանըմ պինպաշը Մէհէմմէտ եւմէրի Մէհէմմէտ, ֆայիզը սէնէվի 100 ղրշ. նումերօյի ումումի 3524, մահալլէի մէզպուրէտէ սաքին միւմայիլէյհին տիկէր եւմէրի Ալի 100 ղրշ ֆայիզը սէնէվի, նումերօսը ումումի 3525:

Միւմայիլէյհիւմին միւթէսարրըֆ օլտըգլարը 400 ղրշ ֆայիզլի էսհամը ճէտիտէ պէրաթլարը իժմալ սանտըղընտա մահֆուզ օլտուղու հալտէ, զայ օլտուղընտան, պէրաթը ճ. միւտէլէրինին Թաստիքը ու. ե ... խիժիտա Թալէպ օլընմըշ, վէ ... միւմայիլէյհիւմին եօհտէլէրինտէ Թըղրիսի էվվէլ սէնէ 88 վէ 21 մայիս սէնէ 89 Թարիխլի վիրիլէն պէրաթ մուճիպինճէ, մուրագգամ իւլ մըգտար ֆայիզլի էսհամը ճէտիտէ հիսսէլէրի օլտուղու գայտէն Թէպէյյուին իժմիշ օլտուղընտան, պու մագուլէ զայ իտիլմիշ պէրաթըն էլտէ.յի միւթէնէվվիւաաա նէշըր օլունան Իսթանպոլ ղազէթալարըյլա իւչէր տէֆա իլան վէ իշաա օլունտուգտան, վէ քէյֆիյէթ մուհարրէրաթը ումումիէէ իլէ միւլաեաթա իչար օլունուպ, միւլաեաթ ղազէթալարըյլա տախի իւչէր տէֆա իլան գըլընտըգտան սօնրա, Թարիխի իլթիտատտան իթիպարէն, նիհայէթ պիր սէնէ միւրուրինէ գատար պիր Թէվքիֆ, պու միւտտէթ զարֆընտա զայ օլան պէրաթ պուլունուր իսէ, գայտը Թասհիհ իլէ վէրիլմէսի, վէ զուհուր իթմէտիկի սուրէթտէ գայտը աթիգի Թէրքին իլէ, միւճէտտէտէն պէրաթ իխրաճյլա միւթէրաքիմ ֆայիզլէրին տէֆաթէն Թէսլիմէսի, իրատէյի սէնիյյէ իգթիզասընտան պուլունմուշ օլմաղլէ, մէզքիւր պէրաթլար հէր քիմին եէտինէ կէչմիշ իսէ, ճանիպը խազինէյէ կէթիրմէսի լիւզումը իլան օլունուր.

SIROP ET VIN DE DUSART

Տիւսարըն, Լաքթօ-Ֆօսֆաթ տը Շօ նամ ճէզա իլէ Թէրթիպ օլունան շուրուպ վէ շարապը, րէնքիւղ վէ զայիֆ քէմիքլի չօճուգլարա, վէ սէր իլմէքտէ օլան գըզլարա, զայիֆ միզաճ գատընլարա, կէլիմիւն սիւտլէրի պուլունմազ արզուլէեէն սիւտանալարա, եէշիլ խաստալը օլան չօճուգլարա, խասթալըգտան հէնուզ չըգանլարա, զայիֆլէնմիշ իխթիյարլարա, կէօյիւս խասթալ ղը օլանլարա, վէ եէմէյի կիւճ հազմ իտէնլէրէ, եէմէք եէմէյէ իշտահը օլմաեանլարա, վէ զայիֆլիք վէ գուվվէթսիզլիքտէ զարար գըլան պիլճիւմլէ խասթալըգլարա, Բարիսին հէքիմլէրի մէզքիւր իքի մուալիճէլէրի Թավսիյէ իտէրլէր: Գըրըլան քէմիքլէրի տէ եէրինէ կէթիրիպ վէ եարալարը գուրութուպ գաբաթըրլար:

SIROP
DE QUINQUINA FERRUCINEUX
De Grimault et Cie

Բարիս էճզաճըլարընտան կրիմօլ վէ գումբանեասընըն չըգարտըղը վէ գընագընալը շուրուպ.

Տիմագա խօշ կէլէն իշպու պէրրաճ շուրուպտա, ինսանա գուվվէթ վիրէն գընագընատան մաատա, գանըն պաղլըճըսա անասըրընտան օլան չէլիք տախի վար տըր: Բարիսին էն միւթէպէր հէքիմլէրի, րէնքիւղլիյի տէֆ իթմէք, վէ կէնճ գըզլարըն վիճուտլէրի սէրբէսլիկինի գոլայլաթմագ, վէ գուվվէթտէն տիւշմիւշ ատամլարա գուվվէթ վիրմէք իչին, մէզքիւր շուրուպու խիթիմալ իտէրլէր: Գատընլարըն էքսէր տէֆա տիւշար օլտուգլարը գանըրզլըգ, վէ Լէօգօրէ Թապիր օլունան գատընլարա մախսուս խասթալըգտան նէշէթ իտէն, վէ Թէհամմիւլ օլունմազ տէրէճէտէ օլան միտէ աղըրլարըը անինտէ տէֆ իթտիկի կիպի, գատընլարըն ատէթինի իգամէնտա տէվամ իթտիրիր վէ գոլայլաթըրըր: Րէնքիւղ, լիմֆալը վէ դըրուաճալը չօճուգլարա տախի հէքիմլէր պու շուրուպու վիրիրլէր: Վէլհասըլ իշպու շուրուպ, իշտահը աչար, եէմէյի գոլայ հազմ իթտիրիր, վէ չալըշմասըն վէ եա ուզուն միւտտէթ տէվամ իտէն խասթալըգ սէպէպինտէն գանլարը ազալմըշ օլան պիրիճիմէ քէսսանա ֆայիտէլի տիր: Պունու գուլլանան չօգ սիւրմէյյիպ մուհասսընաթընը կէօրիւր:

ԿՐԻՄՕԼ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ՉԷԼԻՔԼԻ ՎԷ ԳԸՆԱԳԸՆԱԼԸ ՇԱՐԱՊԸ

Իշպու մուալիճէտէ պուլունան շարապը, տօղրուտան տօղրու Մալդան սաթըրըն ալընմըշ տըր. Փարիգա-մըզ, էն ազը օն սէնէլիքտէն աշաղը շարապ խիթիմալ իթմէզ: Իշպու շարապ, ատամա գուվվէթ վէրիր, եէմէյի հազմ իթտիրիր, վէ միտէյի ֆայտէլի տիր: Տիմագա ... Թալիր օլունան գընագընեա մախսուս աճըլըղը վար տըր: Աճըլըղը ալ վէ աճըլըղ օլմաեան գընագընալը շարապլարըն խիթիմալ օլունմասը Թավսիյէ իտէրիզ: Սաթըլըր պէօյիւք էճզախանէլէրտէ:

ՖՐԱՆՍԻԶ ՎԱՊՕՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
Մ. ՏԸ ԷՆԸ ՎԷ ԳՈՒՄԲ.

Մարս իլէ Բօթի պէյնինտէ նիզամընտա փ իշլէթտիրիր: Վաբօրլար 15 կիւնտէ, Մարսիլեատան հարէքէթ իտիպ Իսթանպոլա կէլիրլէր վէ հէր օն պէշ կիւն Զարչէնպէհ կիւնլէրի Իսթանպոլտան հարէքէթլէ, Թրապզօն, վէ Բաթում, վէ Բօթիէէ, վէ օրատան գալգըպ ... Իսթանպոլա վէաատէն չարըգ սուլ է Մարսիլեաեա կիտէր: Նավլուէ մալ եիւքլէթիլմէք վէ մախմաթը տրէ ալմագ իչին, սահիպի խըզաեա մաճաաթ օլունա:

ՍՃԷՆՏՕ
ՌՕՊԷՆ ՌԷՊՈՒԼ
Մօսխաւ սօգագը, Ն- 114

ՔՆՆԱԿԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ըստ նորագոյն Պատմական, Լեզուաբանական և Բնաբրական տեղեկութեանց

Յ. ԱՄ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.
ՆԱԽԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ
1880

Ինչպէս որ մուտէն կիմացուի թէ այսչափ գրբաւոր այդ պատմութեան վրայ քննութեան ելնէ ամեն գրագէտի գործ չէ. իւր անուն տակ գործոյն ամենածանր աշխատութիւնը կը տեսնուի. սաստիկ գործի կամ աշխատութեան մը շատեր անհամբեր կսպասէին և ամեն ժամանակ գրաւած սասյ գմելով կը հարցունէին թէ Ա. Գարագաշեան Քննական Հայոց Պատմութիւնը ելա՞ արդեօք. արդ՝ Արգոյ հեղինակը խնդրէ որ ժողովրդեան փափաքածը իրեն ց տալու համար ազդարարեմք թէ սոյն ամենածանր աշխատութեան առաջին մասը ելաւ 'ի գին մէկ արծաթ մեճիտ. կեդրոնատեղին է Յ. Գավաֆեան գրավաճառանոցն երը Զագմագճըլար փ. Չ. գ. թիւ 20 և Բիւրքճի խան վարի յարկ թիւ 23 ...

ՍԱՀԻՊ Ղ.ԱԶԷԹԱ.
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

COMPAGNIES ANONYMESFRANÇAISES

ՏԷՆԻԺՑԷ ՄԱԼ ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ ԻՏԷՆ ԱՆՕՆԻՄ ՖՐԱՆՍԸԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ

Իշպու գումբանեալարտան Ժընէրալ Մարիթիմ 1852 տէ իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի Իքի միլեօն ֆրանգ
Մէլիւզին 1857 տէ իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի Իքի միլեօն ֆրանգ
Բրէվօյանս 1869 տա իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի Իքի միլեօն ֆրանգ
Սէքիւրիթէ 1836 տա իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի Ալթը բուչուք միլեօն ֆրանգ տըր:

Պալէատէ իշար օլունան տէնիզ սիկուրիթասը գումբանեալարը, պիրլէշմիշ օլտուգլարընտան, վէ քէնտի իհթիեաթ աքչէլէրինին ճէսամէթի հասէպիլէ, զանէթ ֆայիտէլի շարթլարլա սիկուրթա իտիպ վէ Թէէտիեաթը միւքէմմէլ իթմէտէ պուլունուրլար:

ԽԻԻԼԱՍԱ

Սօն իւչ սէնէլէրին հասըլաթը

1876 տա հասըլ օլան քեար	684,266	ֆրանգ
1877 » » » »	371,547	»
1878 » » » »	347,256	»
Եէքիւնի քեար	1,403,169	»

1878 տէկէմպէր 31 տէ օլան պիլանչօ

Սէրմաեէ	8,500,000	ֆրանգ
Քեարտան ալըգօնմուշ իհթիեաթ աքճէսի	1,763,566	»
Թէհլիքէէէ գարշըլըգ հըֆզ օլունմուշ աքճէ	1,823,314	»
Եէքիւն	12,086,880	»

Իսթանպոլ աճէնթասը
Մ. Ժ. ԱԼՊԻՆԻ

Աճէնթեախանէ, Գալաթա քէօյ քէօբրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա տըր:
Թէլլալը մախսուսը
Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ

LA CENTRALE

ԼԱ ՍԱՆԹՐԱԼ
ԼԱ ՔԷՍ ՄԷՐԻՏԻՕՆԱԼ
Լ'ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ

Մէզքիւր իւչ Ֆրանսըզ սիկուրիթա գումբանեալարը, մուայյէն ֆիեաթլա ... Մահէլլը մէրքէզի, Բարիստէ Րիշլիէօ սօգաղընտա 108 նումերօտա տըր: Մէզքիւր իւչ գումբանեալարըն, Մըմալիքի Շահանէ իլէ Նուխանիսթանըն պաշ աճէնթէսը, Իսթանպոլտա միւսիւ ՖՈՐԹԻՒՆԷ ԺՈՒՐՏԱՆ տըր:

Թաֆսիլի մալումաթ ալմագ, վէ եանկըեէլէրինի սիկուրթաեա վազ իթմէք իսթէեէնլէրին, Գարաքէօյ քէօբրիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա պաշ աճէնթախանէեէ, վէ Գալաթասա էսքի պօրսա գարշըսընտա մէզքիւր մախսուսը միւսիւ Մարքիզիէէ, վէ Բօսթալար Մարիթիմ, Մէլիւզին, Բրէվօյանս, վէ Սէքիւրիթէ նամ տէօրթ Ֆրանսըզ սիկուրթա գումբանեալարը չիրքէթինին Թէլլալը մախսուսը միւսիւ Տ. Գուրթէլլիյէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի:

ԷՏԻՆՊՈՒՐԿՏԱ ՆՕՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ՐՕՊԼԸՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ՄԱՄՈՒԼԱԹԸՆՏԱՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻՆՍ ԼԱՍՏԻՔ ԳԱԼՕՇԼԱՐ

NORTH BRITISH RUBBER Co EDINBURGH

Պու կիւզէլ գալօշլար Իսթանպոլ բիւյուսէրինտա չօգտան պէրօ Թանըլմըշ վէ ճինսլէրին էյիլիկինտէն էհալի տայիմա խօշնուտ օլմուշ տուր:

Իշպու գալօշլարըն պինի մարգա իլէ Թագլիտի զուհուր իթմիշ օլտուղընտան սագընըլմասը իխթար օլունուր:

Պիզիմ գալօշլարըմըզ, մէզքիւր Թագլիտ գալօշլարըն տէօրթ միսլի տէնի եսկիտիր:

Էհալի պիզիմ գալօշլարը ալտըղը վագըթ պազմալը քի եօքլէլէրին ալթընտա ալան սամզա օլուն, վէ քէնտարընտա Էտինպուրկ եազըլը օլուն: Վէ հէր պիր կալօշլարըն իչինտէ տէ Թէրզալը մարգա օլաճագ տըր:

Պիզիմ գալօշլարըմըզ սաթըլըր Գալաթասա Գարաքէօյտէ պէօյիւք ճատտէտէ Նօ. 5 Տիւմմանտի ա Եօրկիանտի մաղազասընտա, վէ Իսթանպոլտա Սուլթան Համամընտա Պամպաճը խանը ալթընտա Նօ. 68 տէ միւսիւ Սթամատիատիս մաղազասընտա:

A
LA BELLE JARDINIERE

Ա ԼԱ ՊԷԼ ԺԱՐՏԻՆԻԷՐ

Վ. ԹԻՐՆԿ Է ԳՈՒՄ. Վ. ՇԸՄՒԼ

Գալաթասա Քարա քէօյտէ վագը 27 նումէրօլու մաղազանըն աշաղը գաթընտա էրքէք վէ չօճուգլար իչին Բարիս վէ Վիէննանըն պիրինճի ֆապրիգալարը մամուլաթընտան օլարագ եարըլմըշ հազըր էսվապ վէ գատընլար իչին մանթօլար սաթըլըր:

Մէզքիւր մաղազանըն իւսթ գաթընտա տախի Բարիս վէ Լօնտրանըն պիրինճի ֆապրիգալարը մալլէրինտէն էնվայի ճինս գումաշ Թօպտան վէ արշըն իլէ սաթըլմագտա տըր:

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 18 ֆէպր.	
Ինկիլիզ գօնսօլիտի	98- 1/4
Էսհամը Ումումիէ աշլըմը	10- 13/16
" " գարանթը	10- 3/4
1865 Իսթիգրազը	12- 3/4
1869 "	12- 1/2
1871 "	68- 1/4
1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)	18- 3/4
1873 "	11- 1/4
Օսմանլը Պանգասը	11- 3/4
Րուսիա իսթիգրազը 1873	87- 3/8
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	57- 7/8
" իմթիեազլը (չըմէնտը.)	88- 1/8
Տէվլէթը Ալիէնին 1877 իսթիգրազը	80- 3/8
Տախրա սանիէէ	67- 1/2
Մըսըրըն Րօշիլտ իսթիգրազը	86- 1/4
1877 Մուճարիպթան էսհամը	86- 3/4
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	
Բարիս, 18 ֆէպրվ.	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 3%	82-37 1/2
" " 3% Ամօրթիսապըլ	83-85
" " 5%	116-47 1/2
Էսհամը Ումումիէ աշլըմը	10-80
" " գարանթը	10-87 1/2
1865 Իսթիգրազը	63-75
1869 "	62-50
1873 "	56-25
Րումէլի չըմէնտը. Թահվիլա.	39-75
Օսմանլը Պանգասը	548-75
Գրէտի Լիօնէ	932-50
Րուս ֆօնտօսու 5% (1877	92- 3/8
Րուսիանըն Շարք իսթիգրազը	62- 1/4
Իթալիա ֆօնտօսու	81-40
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	292-50
Իսբանեա խարիճի իսթիգրազը	16- 5/8
Գամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-19
Բարիս, (Պուլվար) 18 ֆէպրվ	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5%	116-47 1/2
Էսհամը Ումումիէ	11-
Վիէննա, 18 ֆէպրվ.	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	117-
Րումէլի տէմիր եօլ Թահվիլաթը	18-25

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. ֆէպր. 7 ազըմ. գր.	11-34
" " " 8 սպհ. աչ.	11-34
" " էն եիւքսէք	11-33
" " էն աշաղը	11-35
" " Սաաթ 5 տէ	11-35
1863 Իսթիգ. (Մուլթօն) 6% ֆ.	-
1865 " " 6% ֆ.	-
1869 " (Բինար) 6% ֆ.	-
1872 " (Պօն տիւ Թրէզօր	-
1873 " (Բինար) 6% ֆ.	-
Րումէլի չըմէնտըֆէր	
Րէբօր	39-3/8
Հէվալէսիզ ք-ր	17-1/2
Ագչէ ֆայիզի ք-ր	17-1/2
%	-09

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Գրէտի Ժէնէրալ 6%	3-35
Սօսիէթէ Ժէն 6%	4-
Իսթանպոլ Պանգասը	6-15
Սօսիէթէ Օթօման	3-
Թրամվայ 5%	3-40
Լավրիօմ (մատէն)	96-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-04
Ֆրանսըզ ալթունու	87-26
Բօլ	90-05
Գրիմեց ալթունու	51-22
Պէեազ մէճիտիյէ	127-32
Մէթալիք	120-15
Պէշլիք	120-15
Պագըր	465-15
Գարպօն գայիմէսի գարիք	8-44

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

էն եիւքսէք	750-
էն աշաղը	745-
Սաաթ 5 տէ	747-1/2